

Lehdistötiedote

Julkaisuvapaa 24.11.2015 klo 15:00

Teollisuusperintöpalkinto 2015 jaetaan

- Karkkilan kaupungille ja Componenta Finland Oy Högforsille Högforsin ruukkialueen suojelemisesta, säilyttävästä uskäytöstä ja kehittämisestä sekä
- A. Ahlström Kiinteistöt Oy:lle Noormarkussa sijaitsevan Makkarakosken sahamuseon ja Ahlström Voyage –näyttelyn johdosta

Teollisuusperintöseura ry – Industriminnesföreningen r.f. on myöntänyt teollisuusperintöpalkinnon kahdelle kohteelle osoituksena esimerkillisestä työstä teollisuusperinnön vaalimisessa. Karkkilan kaupunki ja Componenta Finland Oy Högfors saavat palkinnon Högforsin ruukkialueen suojelemisesta, säilyttävästä uskäytöstä ja kehittämisestä. A. Ahlström Kiinteistöt Oy saa palkinnon Noormarkussa sijaitsevasta Makkarakosken sahamuseosta ja Ahlström Voyage –näyttelystä.

Teollisuusperintöseura ry (www.teops.fi) on vuonna 1985 perustettu yhdistys, joka pyrkii toiminnallaan syventämään teollisen perinteen tuntemusta ja edistämään teollisuusperinnön dokumentointia, tutkimusta ja suojelua. Seura on kansainvälisen TICCIH-organisaation (www.ticcih.org) Suomen yhdistys. Osana toimintaansa seura jakaa 2-4- vuoden välein teollisuusperintöpalkinnon, joka myönnetään teollisen perinnön suojelemista, tallentamista ja julkituontia harjoittavalle taholle. Huomionosoituksilla pyritään kannustamaan yhteisöjä ja yksittäisiä toimijoita teollisuusperinnön laaja-alaiseen vaalimiseen, huomioimiseen ja tunnetuksi tekemiseen. Teollisuusperintöpalkinnon saajalle luovutetaan asiasta kertova tunnus.

Teollisuusperinnöllä ymmärretään laaja-alaisesti erilaiset teollisen tuotannon ja työn piiriin liittyvät ilmiöt. Näitä ovat esimerkiksi teollisuusympäristöt, tehdasrakennukset, koneet ja laitteet, työväenasunnot ja -asuinalueet, liikennehistorian ja infrastruktuurin kohteet, teolliset työprosessit ja –tavat, työväen elinolot, teollisen toiminnan tuotteet sekä näihin liittyvät kirjalliset jäämistöt, asiakirjat, piirustukset ja valokuvat.

Vuonna 2013 Euroopan neuvosto teki useiden eurooppalaisten teollisuusperintöjärjestöjen aloitteesta päätöksen viettää vuotta 2015 teollisuuden ja tekniikan perinnön teemavuotena. Suomessa Teollisuusperintöseura sekä Euroopan kulttuuriympäristöpäivien Suomen työryhmä on päättänyt ottaa vuoden 2015 teemaksi teollisuusperinnön ja tekniikan historian. Teollisuusperintöseura juhlii teemavuotta jakamalla poikkeuksellisesti kaksi teollisuusperintöpalkintoa.

Teollisuusperintöpalkinnot luovutetaan saajilleen tiistaina 24. marraskuuta 2015 siten, että luovutustilaisuus alkaa Karkkilassa Componentan Tehtaankerholla (Bremerintie) klo 9:00 ja Noormarkussa Voyage-näyttelytilassa klo 14:00. Median edustajat ovat tervetulleita tilaisuuksiin.

Lisätietoja palkinnoista ja Teollisuusperintöseurasta:

- Lauri Putkonen, varapuheenjohtaja, puh. 040 503 8414, lauri.putkonen(at)dlc.fi
- Tuija Mikkonen, puh. 050 5586 086, tuija.mikkonen(at)luukku.com

Lisätietoja Högforsin ruukista:

- Tommi Kuutsa, puh. 09-42583672, s-posti: tommi.kuutsa(at)karkkila.fi

Lisätietoja A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n kohteista:

- Tiina Rajala, puh. 050-5183606, s-posti: tiina.rajala(at)a-ahlstrom.fi

Liite 1

Karkkilan kaupunki ja Componenta Finland Oy Högfors Högforsin ruukkialueen kehittäjinä

Högforsin ruukin eri-ikäiset tuotantorakennukset, ruukinpatruunan kartano puistoineen ja työväen asuinalueet pihapiireineen muodostavat valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokitellun historiallisen miljöön. Högforsin ruukin merkkituotteet, kuten padat, liedet, kylpyammeet ja lämpöpatterit, ovat tulleet tutuiksi Suomen kotitalouksissa jo 1800-luvulta alkaen.

Eri-ikäiset tuotantorakennukset sijaitsevat joen itä- ja länsirannoilla. Tehdasalueen punatiilisestä rakennuskannasta vanhimmat ovat konepaja ja valimo 1800-luvulta joen länsirannalla. Joen toisella puolella olevaa suurta konepajaa vuodelta 1928 on laajennettu 1930-luvulla kahdesti. Joen mutkassa ns. Alaemalin emalointilaitosta varten rakennetut tilat ovat eri vuosikymmeniltä, vanhin vuodelta 1919. Huomattava osa teollisuusrakennuksista on rakennettu 1930-luvulla arkkitehti Bertel Liljequistin suunnitelman mukaan.

Osassa tuotantotiloista toimii yhä Componenta Finland Oy Högforsin valimo, osassa muita metallialan ja palvelualan yrityksiä. 1990-luvulla kunnostetussa konepajarakennuksessa toimii mm. Karkkilan kaupungintalo, Karkkilan kaupunginkirjasto sekä valtion ja kaupungin julkisia palvelupisteitä. Alaemali-rakennuksessa toimii mm. yksityinen lääkäriasema sekä toimistotiloja.

Teollisuusalueen vanhinta kerrostumaa edustaa vuonna 1823 rakennettu masuuni, jonka Museovirasto restauroi ja rekonstruoi vuosina 1996-2000. Masuunissa esitellään havainnollisesti malmin sulattamista raudaksi. Valimoteollisuuden historian erikoismuseo Karkkilan ruukkimuseo Senkka esittelee ruukkilaisten työtä sulan metallin äärellä ja arkielämää masuunin lisäksi Karkkila-Högforsin työläismuseossa ja Suomen Valimomuseossa. Tehdasalueen ympärillä sijaitsevat laajat työväen asuinalueet Fagerkulla, Haukkamäki, Vanhakylä ja Lemmoi, joiden asuintalot ovat nykyään yksityisessä omistuksessa.

Componenta Finland Oy Högfors ja Karkkilan kaupunki ryhtyivät jo 1980-luvun lopulla kehittämään aluetta Högfors-projektin puitteissa. Yhtiö ja Karkkilan kaupunki yhdessä paikallisten asukkaiden ja yhdistysten kanssa ovat tehneet pitkäjänteistä, laaja-alaista, esimerkillistä työtä arvokkaan teollisuusmiljöön, suomalaisen teollisen työn ja teollisuusperinnön tallentamiseksi ja esittelemiseksi. Yhteistyöllä on saatu aikaan elävä, paikkakunnan identiteettiä vahvistava ja tulevaisuudelle pohjaa luova omaleimainen teollisuushistoriallinen miljöö.

Alueella yhdistyvät onnistuneella tavalla teollisen yhdiskunnan perinne, 1820-luvulta alkaen toiminut ja yhä toimiva teollisuustuotanto, teollisuustilojen uusi käyttö sekä asuminen. Aiemmin sulkeutunut teollisuustyön ympäristö on teollisuusyrityksen ja kaupungin hyvällä yhteistyöllä liitetty onnistuneesti uudiskäytön myötä osaksi ruukkiyhdiskunnan ympäriille kasvanutta Karkkilan kaupunkia.

Liite 2

A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n Makkarakosken sahamuseo ja Ahlström Voyage -näyttely

Vuonna 1806 perustettu Noormarkun ruukki on vuodesta 1870 lähtien ollut Ahlströmien hallinnassa. Ruukin eri-ikäiset tuotantorakennukset, yhtiön pääkonttori, yhtiön toimihenkilöiden ja työväestön asuinalueet pihapiireineen sekä Ahlströmin teollisuussuvun asuinrakennukset puistoineen muodostavat valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokitellun historiallisen miljöön.

Ruukin vanhat tuotantorakennukset ovat sijoittuneet Noormarkunjoen Makkarakosken äärelle siten, että vuonna 1894 valmistunut kankirautapaja ja vuonna 1914 valmistunut, edelleen sähköä tuottava voimalarakennus sijaitsevat joen pohjoisrannalla ja vuonna 1875 valmistunut saharakennus joen etelärannalla.

Ruukin saharakennus on teollisuushistoriansa, rakennustapansa, teknisen varustuksensa ja miljöönsä johdosta kansainvälisestikin merkittävä teollisuusmuistomerkki. Sahan toiminta päättyi vuonna 1957. Sahan alkuperäinen, pääosin 1800-luvulta peräisin oleva laitteisto jäi tuolloin niille sijoilleen. Saharakennus avattiin museona vuonna 2014. Museointiprojektin yhteydessä sahan esineistö ja laitteisto dokumentoitiin ja konservoitiin. Sahamuseo esittelee sahausprosessin kulkua tukkipuusta lautatavaraksi, mutta samalla se kertoo myös yleisemmin sahateollisuuden merkityksestä 1800- ja 1900-lukujen vaihteen Suomessa. Näyttely kertoo myös työntekijöiden työskentelyolosuhteista ja työtavoista sekä Makkarakosken sahan roolista Ahlströmin sahojen joukossa.

Kankirautapajassa sijaitseva Ahlström Voyage -näyttely kertoo Ahlström-yhtiöiden teollisuushistoriasta ja nykypäivästä. Osa näyttelytiloista, rekonstruoitu paja ja yhtiön historiasta kertova näyttely, valmistui jo vuonna 1996. Vuonna 2015 valmistui mittava laajennus, kun pajarakennus kunnostettiin ja otettiin kokonaisuudessaan näyttelykäyttöön. Uusittu näyttely esittelee A. Ahlström Osakeyhtiön kuuluneiden lasitehtaiden vaiheita, tuotantoa ja muotoilijoita, Noormarkun ruukin historiaa ja elämää sekä ruukkialueen ainutlaatuista arkkitehtuuria, yhtiön historian merkittävimpiä tapahtumia ja liiketoimintojen kehitystä kolmella eri vuosisadalla sekä elinolosuhteita alueella. Näyttely kertoo myös Ahlström-yhtiöiden ja teollisuussuvun kulttuurisesta ja sosiaalisesta toiminnasta.

A. Ahlström Kiinteistöt Oy on tehnyt pitkäjänteistä ja ansiokasta työtä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan teollisuusympäristön ja teollisuusperinnön tallentamiseksi ja esittelemiseksi Noormarkun lisäksi mm. Euran Kauttualla. Noormarkun ruukinalueella on huomioitu teollisuusperintö useasta eri näkökulmasta: rakennettu ympäristö vanhoine tuotanto- ja asuinrakennuksineen, tuotantokoneisto ja -prosessit. Ruukin toimintoja on kehitetty muun muassa muuntamalla vanhoja ruukin rakennuksia majoitus- ja kokoustiloiksi rakennusperintöä kunnioittaen. Alvar Aallon suunnittelema Villa Mairea on jo pitkään ollut kansainvälisesti arvostettu arkkitehtuurinähtävyys. Tavoitteena on ollut ennen kaikkea säilyttää historiallinen ruukkialue toimivana ja elinvoimaisena. Alue on säilytetty avoimena ja siellä voi vapaasti liikkua.